

UZMI PARE

**I NAPRAVI NEŠTO ZA MLADE:
PARTICIPATIVNIM PRORAČUNOM DO AKTIVNOG
SUDJELOVANJA MLADIH U LOKALNOJ ZAJEDNICI**

Impressum

Autorice:	Tajana Broz i Ivana Radanović
Suradnici/e:	Hrvoje Novak i Petra Vdović
Prijevod sažetka:	Andrea Klasić Leš
Grafičko oblikovanje:	Alex Rea i Tomica Forko
Izdavač:	Lokalna akcijska grupa Zagorje-Sutla
Godina:	2019.

Projekt **“Uzmi pare i napravi nešto za mlade: Participativnim proračunom do aktivnog sudjelovanja mladih u lokalnoj zajednici”** sufinanciran je sredstvima Ministarstva za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku.

Sadržaj ove brošure isključiva je odgovornost LAG-a Zagorje-Sutla.

Ministarstvo za demografiju,
obitelj, mlade i socijalnu politiku

Sadržaj:

O projektu

Rezultati & naučene lekcije

Analiza samoevaluacija gradskih proračuna iz perspektive mladih

Metodologija provedbe participativnog proračuna za mlade

Što mladi žele?

Summary

Dodatak I: Program edukacije o financijskoj pismenosti za učenike/ce srednjih škola

Dodatak II: Lista pitanja vezana uz proces izbora

Dodatak III: Upitnik za samoevaluaciju

O projektu

Demokracija je više od izlaska na izbore svake četiri godine. Demokracija znači svakodnevno utjecanje i odlučivanje o stvarima koje život u lokalnoj zajednici čine boljim. Mladi su dio lokalne zajednice i najbolje znaju što mladima treba.

Uključivanje mladih u odlučivanje o tome koji će se projekti za mlade financirati iz gradskog proračuna naziva se participativnim proračunom za mlade. Brojni europski gradovi na ovaj način omogućuju mladima da budu aktivni članovi/ce svoje zajednice. Participativnim proračunom lokalna samouprava bolje odgovara na stvarne potrebe građana/ki, promiče socijalnu i demokratsku uključenost te osigurava efikasniju potrošnju javnog novca.

Projekt "Uzmi pare i napravi nešto za mlade: Participativnim proračunom do aktivnog sudjelovanja mladih u lokalnoj zajednici" pilotirao je prve participativne proračune za mlade u Hrvatskoj i to u tri grada - Zaboku, Pregradi i Klanjcu. Cilj projekta bio je poticanje aktivnog sudjelovanja mladih u procesima donošenja odluka u lokalnoj zajednici te jačanje dijaloga mladih i donositelja odluka.

Projektom su se provodile aktivnosti edukacije, analize proračuna iz perspektive mladih, pilotirao se participativni proračun te se mlade informiralo o participativnom proračunu.

Kroz provedbu projekta mladi su stekli znanja o dva aspekta **financijske pismenosti** – osobnim i javnim financijama (više u dodatku: Program edukacije o financijskoj pismenosti za učenike/ce srednjih škola). **Analiza proračuna iz perspektive mladih** sastojala se od upitnika za samoevaluaciju proračunskih rashoda za mlade. Upitnik je analizirao koliko i u kojim proračunskim rashodima mladi participiraju kao korisnici. Izrađena metodologija javno je dostupna kao alat koji mogu koristiti druge općine i gradovi (više u poglavlju Analiza samoevaluacija gradskih proračuna iz perspektive mladih). Implementacija **participativnog proračuna** provedena je kroz informiranje, edukaciju i izbore (više u poglavljima Metodologija provedbe participativnog proračuna za mlade i Što mladi žele?). Na kraju projekta održana je **završna konferencija** koja je okupila regionalne i nacionalne dionike, radnike/ce s mladima (youthworker) i udruge mladih i za mlade te kreirala preporuke JLS-ovima za aktivnije uključivanje mladih u procese donošenja odluka, a temeljem naučenih lekcija u provedbi projekta (više u poglavlju Rezultati & naučene lekcije).

Provedbom projekta povećana je razina financijske pismenosti mladih, unaprijeđeno je razumijevanje i informiranost te uključenost mladih u procesima donošenja odluka i važnosti proračuna kao javne politike, lokalna zajednica osviještena je o proračunskim izdacima za mlade, produbljeno je razumijevanje lokalne samouprave o potrebama i interesima mladih te povećana kvaliteta života mladih u zajednici kroz realizaciju konkretnih projekata koje su mladi odabrali kao prioritetne.

Nositeljica projekta je Lokalna akcijska grupa Zagorje-Sutla, a partneri su Mreža udruga Zagor, Grad Zabok, Grad Pregrada i Grad Klanjec. Projekt financira Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku u iznosu od 54.000 kuna u trajanju od 12 mjeseci. Gradovi Zabok, Pregrada i Klanjec iz svojih su proračuna u projekte mladih uložili ukupno 55.000 kuna.

Rezultati & naučene lekcije

Rezultati

- Izrađen je program edukacije o financijskoj pismenosti te je održano 5 radionica o financijskoj pismenosti u tri srednje škole (više u dodatku Plan rada na radionicama financijske pismenosti). Ukupno je na svim radionicama sudjelovalo 117 mladih. Više od polovice mladih koji su sudjelovali na radionicama izjavilo je da je radionica bila poučna i zanimljiva, dodatno je još trećina rekla da je bila korisna, edukativna i zabavna. Najveći broj mladih izrazio je želju da sazna više o plaćama, porezima i štednji. Procjenom voditeljice edukacije mladi su bili izrazito zainteresirani za pitanje plaća, a s obzirom na to da se na radionici obrađivala razlika između neto i bruto plaće pokazali su i veliki interes za porezni sustav.
- Izrađena je metodologija provedbe participativnog proračuna prema kojoj su provedene 3 radionice o participativnom budžetu. Na radionicama su osmišljeni projekti koje bi mladi voljeli da se financiraju iz gradskih proračuna. Sudjelovalo je 43 mladih koji su ukupno predložili 10 projekata. Kroz provedbu se uvidjelo da je određene dijelove metodologije potrebno revidirati te u poglavlju Metodologija provedbe participativnog proračuna za mlade donosimo konačnu metodologiju s preporukama za uspješnu provedbu.
- Organizirane su 3 kampanje za prikupljanje podrške projektima mladih. Kampanju su provodili predlagači projekata/timovi mladih, dok su partneri promovirali ukupni projekt i sve predložene projekte putem uniformiranih promotivnih materijala. Mladi su iskazali veliku kreativnost u izradi promotivnih materijala te snalaženje s grafičkim alatima.
- Najbolji projekti odabrani su kroz demokratsko izjašnjavanje mladih od 15 do 30 godina s prebivalištem i/ili boravištem u gradu u kojem se izbori provode. Ukupno 205 mladih (74 iz Pregrade + 53 iz Klanjca + 78 iz Zaboka) sudjelovalo je u odlučivanju o projektima.

- Izrađen je obrazac samoevaluacije proračunskih stavki za mlade te su ga partnerski gradovi ispunili temeljem obračuna proračuna za 2018. godinu. Više o rezultatima analize u poglavlju Analiza samoevaluacija gradskih proračuna.
- Izrađen je animirani video o participativnom budžetu za mlade, kao i video o projektu. Oba videa dostupna su na Facebook stranici LAG-a te na www.zagor.info.
- Projekt je promoviran u javnosti, objavljeno je 12 objava u različitim medijima te na EU razini, kao i na nacionalnoj razini.

Projekt smo predstavili na sljedećim događanjima:

- 3. Europe Goes Local¹ event održan u Brusselesu 4.-6. lipnja 2019. u organizaciji belgijske nacionalne agencije JINT,
- Nacionalna Europe Goes Local konferencija u Samoboru 31. svibnja 2019. u organizaciji Agencije za mobilnost i programe EU (AMPEU),
- Treening za lokalne koordinateure Dijaloga EU-a s mladima u organizaciji Nacionalne radne skupine za provedbu Dijaloga EU-a s mladima, Zagreb, 11. lipnja 2019.
- Međunarodna konferencija "Što je Europska unija?" u organizaciji Hrvatske zajednice županija, Zagreb, 04. veljače 2019.
- Studijska posjeta Krapinsko-zagorskoj županiji međunarodne organizacije ALDA (Association of Local Democracy Agencies) iz Italije i predstavnica iz Hrvatske zajednice županija - HZŽ u sklopu projekta Cross Over EU. Studijska posjeta održana je 4. srpnja 2019.
- Studijska posjeta u okviru USAID projekta "Accelerated Civic Development and Cooperation Project in Albania" 9. srpnja 2019. Gradu Pregrada.
- Međunarodna konferencija "Nova europska ruralna područja: Inovativne lokalne razvojne strategije i povijesna sela - #EUsave" održana 26.-27. rujna 2019. u Kumrovcu u organizaciji Lokalne akcijske grupe Zagorje-Sutla.

---

¹ Projekt, "EUROPE GOES LOCAL - Supporting Youth Work at the Municipal Level" predstavlja strateško partnerstvo u području mladih uz podršku Erasmus+ programa Europske unije. Projekt okuplja 23 nacionalne agencije iz Austrije, Belgije, Bugarske, Češke, Hrvatske, Njemačke, Danske, Estonije, Finske, Francuske, Grčke, Mađarske, Islanda, Italije, Lihtenštajna, Litve, Latvije, Norveške, Nizozemske, Portugala, Slovenije, Slovačke, Srbije i Švicarske, SALTO-YOUTH resursni centar, Partnerstvo između Europske komisije i Vijeća Europe na polju mladih, Europski forum mladih i dvije mreže: POYWE i InterCity Youth. Belgijiska nacionalna agencija JINT odgovorna je za sveobuhvatnu koordinaciju projekta na europskoj razini. Projekt traje od lipnja 2016. do svibnja 2019.

Ciljevi projekta:

- podržati priznavanje i podizanje kvalitete rada s mladima kao dijela lokalne politike prema mladima
- osnažiti europsku i međunarodnu dimenziju rada s mladima na lokalnoj razini
- razviti strategije i mjere kojima će nacionalne agencije Erasmus+ programa podržavati rad s mladima
- doprinijeti razvoju rada s mladima kroz Europsku suradnju u području mladih

- Radionice projekt “Za mlade u Zagorju - djelujem i mijenjam” (#ZEuZ) tijekom rujna i listopada 2019. godine u tri srednje škole s područja Krapinsko-zagorske županije. Projekt #ZEuZ provodi Krapinsko-zagorska županija.
- Radionica projekta “Moj glas za moju školu” održana 3. listopada 2019. u Pregradi. Projekt provodi Srednja škola Pregrada.
- Okrugli stol “Socijalna isključenost nezaposlenih i ostalih marginaliziranih skupina u ruralnom području i mogućnosti njihovog uključivanja u lokalnu zajednicu” održan 1. listopada 2019. u Tuheljskim Toplicama u organizaciji GDCK Krapina.
- Projekti koji nisu pobijedili na izborima također su razmotreni za realizaciju ili su realizirani jer su gradovi prepoznali vrijednost doprinosa mladih, kao i kvalitetu njihovih ideja.

Naučene lekcije

- Radnik/ca s mladima (Youthworker) je ključ uspjeha rada s mladima! Komunikacijske vještine i razumijevanje potreba i interesa mladih nužno je za kvalitetan rad s mladima te će educirani radnik/ca s mladima biti sposoban/na animirati mlade za sudjelovanje.
- Nužno je osigurati prostor za izražavanje mišljenja – bez patroniziranja, toga imaju dovoljno - i pokazati da se njihove ideje uvažavaju. U slučaju da postoje prepreke za realizaciju neke ideje, njih treba jasno argumentirati i predložiti zamjenska rješenja.
- U zajednici postoje mladi s jakim socijalnim kontaktima – uključite ih! Participativni proračun za mlade je nova praksa te je potrebno što više iskomunicirati ideju prije samih radionica i to pogotovo kroz uključivanje mladih animatora/promotora projekta.
- Mladi znaju što žele – budite im podrška da to ostvare. Treba vjerovati u proces i ostaviti prostor i za eventualne greške koje su normalne kada se nešto radi prvi put. Prostor za greške i povjerenje ohrabruje na nastavak angažmana.
- Mladi žele participirati u odlučivanju, no potrebno je stvarati i održavati povjerenje između mladih i donositelja odluka kako bi se svakodnevno razbijala skeptičnost mladih spram političkih struktura.

Analiza samoevaluacija gradskih proračuna iz perspektive mladih

Analiza proračuna iz perspektive mladih izrađena je temeljem samoevaluacije proračunskih rashoda za mlade koju su izradili gradovi Zabok, Pregrada i Klanjec. Samoevaluacija se radila temeljem obračuna proračuna za 2018. godinu. Cilj samoevaluacije bio je steći uvid u proračunske rashode usmjerene mladima te dobiti sistematizirani uvid u provedbu gradske politike prema mladima. Samoevaluacija je prije svega namijenjena gradovima kako bi mogli unaprijediti vlastite politike prema mladima te su njezini rezultati prezentirani gradskim savjetima mladih gdje su osnovani. S obzirom na to da različite kontekste i karakteristike uključenih gradova cilj analize nije utvrditi koji grad više ili manje ulaže u mlade već utvrditi trendove, zajedničke politike i dobre prakse te ponuditi metodologiju za kvalitetniju evaluaciju provedbe lokalnih politika za mlade. Upitnik je obuhvatio različite aspekte proračunskih rashoda te analizirao koliko rashoda odlazi na aktivnosti za mlade odnosno u koliko i kojim rashodima mladi participiraju kao korisnici (Dodatak III).

Upitnik je izrađen na način da promatra tri vrste rashoda u ukupno 8 kategorija.

Vrste rashoda su:

Stavke namijenjene isključivo mladima - stavke koje su isključivo namijenjene mladima kao što su stipendije ili sredstva za rad Savjeta mladih.

Stavke namijenjene općoj populaciji, ali su mladi apostrofirani kao potencijalni korisnici - pod "apostrofirani kao potencijalni korisnici" misli se na to da mladi ostvaruju posebne bodove i/ili prednost u

korištenju mjere. Na primjer, kod subvencija kredita za poduzetnike/ce, mladi poduzetnici/ce dobivaju dodatne bodove; natječaj za udruge sadrži područje mladih ili ciljanu skupinu mladi. Da bi nešto bilo navedeno u ovoj vrsti rashoda mora postojati program/pravilnik/natječaj ili neki drugi dokument u kojem su mladi eksplicitno navedeni kao korisnici mjere.

Stavke namijenjene općoj populaciji, ali se želi analizirati koliko ih mladi koriste - ovdje se misli na rashode za koje mladi nisu apostrofirani kao potencijalni korisnici u nadležnim dokumentima, no JLS smatra da stavka doprinosi provedbi politika za mlade te želi utvrditi u kojoj mjeri se to zaista i događa. Npr. potpora za novorođenu djecu se često smatra da je usmjerena mladima/mladim obiteljima, no istovremeno se to ne navede uvijek eksplicitno u nadležnom pravilniku ili odluci. Dodatno je pitanje prati li se dob korisnika ove naknade i s obzirom na demografske trendove jesu li uopće mladi u većoj mjeri korisnici mjere ili su to osobe 30+. Navedenu stavku gradovi mogu iskoristiti za ovu vrstu analize. U ovoj kategoriji se i postavlja pitanje možemo li za izračun korištenja određenog programa ili mjere predviđene proračunom uzeti udio mladih u ukupnoj populaciji ili je potrebno razviti kvalitetnije mjerne instrumente. Na primjer, financiranje gradske knjižnice - može se koristiti broj mladih korisnika knjižnice mjereći posudbu i sudjelovanje u programima; financiranje gradskog muzeja - broj mladih koji dolaze u muzej i aktivnosti koje muzej organizira ciljano za mlade. Kada su u pitanju gradske manifestacije s obzirom na to da su obično besplatne za posjetitelje teže je mjeriti koliko su mladima privlačne, ali može se vidjeti sudjeluju li mladi u odlučivanju o sadržaju manifestacije te obuhvaća li manifestacija sadržaje namijenjene mladima i na temelju toga izraditi procjenu troškova tog konkretnog dijela manifestacije.

Kategorije koje su se promatrale u okviru samoevaluacije su:

- Obrazovanje
- Poduzetništvo i zapošljavanje
- Kultura
- Zdravlje
- Socijalna skrb
- Participacija mladih
- Sport
- Ostalo

Zaključci proizašli iz provedenih samoevaluacija:

- 1.** Najčešći rashodi namijenjeni isključivo mladima odnose se na kategoriju obrazovanja te obuhvaćaju stipendije, potpore i pomoći učenicima/cama i studentima/cama te donacije školama i studijskim programima (ovdje treba napomenuti da niti jedan od gradova nije osnivač srednjih škola na svojem području). Potpore i stipendije učenicima i studentima u nekim slučajevima svrstane su u kategoriju socijalne skrbi, a u nekima u kategoriju obrazovanja, ovisno o kriterijima za dodjelu, no generalno gledano, najčešće financirane mjere za mlade usko su vezane uz obrazovni status mladih te stoga možemo reći da je briga i potpora obrazovanju najzastupljenija mjera za mlade u gradskim proračunima. Ujedno, gradovi koji imaju Savjet mladih financiraju njegov rad te se u ovom dijelu još nalazi poneki specifični program za mlade poput zabočkog Re-generatora ili provedba projekata za mlade kao što je pregradski projekt “Mladi u centru” financiran kroz program Erasmus+.
- 2.** Najčešći rashodi koji su namijenjeni općoj populaciji, ali su mladi apostrofirani kao potencijalni korisnici, odnose se na donacije

udrugama kroz natječaje u kojima su mladi definirani kao ciljana grupa. U ovoj vrsti rashoda s visokim udjelom nalaze se i ulaganja u sport. Ovakav pristup ovim kategorijama definiran je i gradskim programima za mlade što je vjerojatno posljedica činjenice da se radi o malim gradovima u kojima je zanemariv broj udruga mladih, već u najboljem slučaju postoje udruge koje se bave mladima kao jednom od ciljanih skupina kojima su usmjereni.

- 3.** Najšarolikija je grupa rashoda u području onih namijenjenih općoj populaciji, ali se želi analizirati koliko ih mladi koriste. U ovu vrstu najčešće su uvrštene potpore obiteljima za novorođenu djecu i druge obiteljske usluge. Te mjere rijetko se nalaze u programima za mlade iako je njima uvijek obuhvaćen dio mladih te one mogu biti od velikog značaja za mlade/nove roditelje. Uključivanje kategorije “starijih mladih”, odnosno mladih u radnom odnosu koji zasnivaju obitelji, u programe za mlade vrlo je važno kako bi politika za mlade obuhvatila cjelokupnu heterogenu populaciju mladih. U ovoj grupi rashoda često su se našle i kuturne ustanove s područja gradova koje u nekoj budućoj analizi zahtjevaju posebnu pažnju i analizu programa koje provode, a sukladno napomeni u uvodu.
- 4.** Subvencije za kredite poduzetnicima/cama ili potpore poljoprivrednicima/cama nalaze se među rashodima koji su namijenjeni općoj populaciji te mladi nisu posebno apostrofirani kao korisnici što potencijalno ukazuje na potrebu dodatnog razvoja tih politika u sektoru mladih, a sukladno ovlastima lokalne samouprave.
- 5.** U kategoriji zdravlja gradovi su naveli programe koji se tiču zdravih životnih navika poput bicikliranja ili hodanja što je posljedica činjenice da je cjelokupna primarna i sekundarna zdravstvena zaštita u ingerenciji županija, što gradovima ne ostavlja prostor za oblikovanje politike u ovom području.

- 6.** Gradski program za mlade Grada Zaboka te Gradski program Grada Pregrade, uz prateće godišnje programe javnih potreba, temelj su najvećeg broja proračunskih rashoda za mlade u gradskim proračunima što je vrlo važan aspekt politike za mlade kako ona ne bi ostala samo deklarativni popis lijepih želja. S obzirom na to da Grad Klanjec nema poseban program za mlade, izdaci za mlade utemeljeni su u programima javnih potreba koje gradovi donose na godišnjoj razini, odnosno posebnim odlukama u određenom programskom području. U sljedećem koraku trebalo bi napraviti analizu iz perspektive gradskih programa za mlade tamo gdje su doneseni, kako bi se utvrdilo koliko mjera je zastupljeno u proračunskim stavkama. Na taj način zaokružila bi se evaluacija gradskih politika za mlade.
- 7.** Samoevaluacije su pokazale da rashodi za mlade, kao i njihova raznovrsnost, rastu s financijskim kapacitetom grada te razvijenošću javnih ustanova koje pružaju različite programe lokalnom stanovništvu.

Analiza proračuna iz perspektive mladih zahtijeva široku perspektivu i pregled korištenja raznih mjera od strane mladih, vođenje zasebne statistike vezano uz mlade, kao i uključenost svih gradskih institucija u provedbu analize. Na taj način dobila bi se sveobuhvatna slika provedbe gradskih politika za mlade te utvrdila područja za unaprjeđenje tih politika. Provedena samoevaluacija te alat za njenu provedbu, mali je korak u tom smjeru.

Metodologija provedbe participativnog proračuna za mlade

Pri izradi metodologije provedbe participativnog proračuna koristili smo se znanjima stečenima kroz sudjelovanje u programima u okviru Erasmus+ i to studijskoj posjeti "Democracy Reloaded" održanoj u veljači 2018. godine u Lisabonu u Portugalu te konferenciji "Youth Work at Municipality Level - Creating Sustainable Youth Policies at Local Level" održanoj u prosincu 2018. godine u Cascaisu u Portugalu. U razvoju metodologije oslanjali smo se i na iskustvo rada s mladima koje imaju partnerske organizacije. Ovdje donosimo metodologiju putem koje smo proveli participativni proračun za mlade uz napomene, preporuke i prijedloge za unaprjeđenje metodologije u narednim ciklusima.

1. Animacija mladih za dolazak na radionicu

Animacija mladih za dolazak na radionicu bila je najveći izazov s kojim smo se u provedbi projekta susreli. Mladi su bili skeptični prema ideji smatrajući da oni neće zaista moći odlučiti o projektima i da ih se neće slušati. Najveću ulogu u motiviranju mladih imali su drugi mladi. Pokušaji da se mlade pozove na aktivnosti putem udruga i javnih objava nisu bili dovoljno učinkoviti. No, kada su animaciju preuzeli mladi iz Savjeta mladih i mladi iz zajednice sa širokom socijalnom mrežom, kada se informacija proširila lokalnim Facebook grupama, tada je porastao i interes za dolazak na radionicu. Dapače, primijetili smo da,

UZMI PARE
I NAPRAVI NEŠTO ZA MLADE
Participativnim proračunom do aktivnog sudjelovanja mladih u lokalnoj zajednici

PREGRADA, 30.3.2019.
Gradska vijećnica, u 16 sati

projekat sufinancira Ministarstvo za demokraciju, obitelj, mlade i socijalnu politiku

MREŽA
UDRUGA
LAGOJE Projekat Sela Pregrada Ministarstvo demokracije, obitelji, mlade i socijalne politike

kada je na ovaj način informacija stizala do mladih, mladi koji su se odazvali došli su s vrlo jasnim idejama i prijedlozima za projekte. U budućim ciklusima potrebno je napraviti mapiranje kanala komunikacije s mladima, kao i mladih koji su utjecajni u zajednici te provesti što širu kampanju prije samog održavanja radionica s jasnim komuniciranjem pravila. Pretpostavljamo da će nakon dobrih rezultata iz prvog ciklusa taj proces biti lakše provesti, no svi oni koji provode prvi ciklus trebaju veliku pažnju posvetiti upravo tom dijelu implementacije participativnog proračuna.

2. Provedba radionice

Radionica se sastojala od pet dijelova te je u prosjeku trajala 4 sata.

a) Što je proračun

Mladi su kroz kratko izlaganje upoznati s osnovama proračuna; što je proračun, koji su osnovni prihodi lokalnog proračuna, kako se formiraju rashodi te koji je proces njegova donošenja. Jednako tako upoznali su se s pojmom participativnog proračuna kao modela aktivnog uključivanja građana/ki u odlučivanje o proračunskim rashodima.

b) Pravila izbora

S obzirom na to da se radilo o pilotiranju participativnog proračuna za mlade, mladi su na radionici odlučivali o tome kako će se birati najbolji projekti za mlade. Jedina unaprijed postavljena pravila bila su da pravo predlaganja/kandidiranja projekata imaju mladi koji su se u tom trenutku našli na radionici i da projekti moraju biti u okviru 20.000/15.000 kuna te legalni i izvedivi. Nakon postavljanja početnih premisa mladi su u malim grupama prolazili kroz listu pitanja vezano uz proces izbora.

U konačnici su mladi definirali sljedeća pravila izbora:

- Pravo glasa trebaju imati mladi s prebivalištem/boravištem u gradu u dobi od 15 do 30 godina.
- Mladi glasači/ce trebaju sa sobom donijeti dokument koji dokazuje njihovu dob i prebivalište.
- Kampanju za projekte trebaju voditi timovi koji su ih predložili, kampanja treba trajati 2 do 3 tjedna te ne treba postojati predizborna šutnja.
- Odnos prema drugim timovima treba biti "kompetitivan, ali korektan" te samim time negativna kampanja nije dozvoljena.
- Glasovanje treba biti organizirano na javnom prostoru, dostupnom svim mladima.
- Glasovati se treba klasičnim putem, zaokruživanjem na papirnatom listiću koji se ubacuje u glasačku kutiju.
- Na listiću trebaju biti navedeni nazivi projekta te mladi nisu bili skloni individualiziranju projektnih ideja.
- Samo glasovanje treba trajati 4 do 5 sati, a birački odbori trebaju biti neovisni, sastavljeni od članova/ica ovog projekta i Savjeta mladih (očekivanje projektnog tima bilo je da će željeti da svaki tim ima svog predstavnika/cu u biračkom odboru).

- Pobjeđuje relativni pobjednik (projekt s najvećim brojem glasova) te ne treba postojati prag izlaznosti.

Pomalo iznenađujuće, najviše debate bilo je oko dobi birača/ica te su pojedini mladi imali tendenciju povećavati dob za ostvarivanje prava glasa, možda ponajviše kalkulirajući da će na taj način imati širu izbornu bazu ili možda smatrajući da će ideja tako imati veći legitimitet. U budućem ciklusu participativnog proračuna potrebno je razmotriti detaljnija pravila vezana uz vrstu projekata koja se definiraju prije same radionice. Primjerice, imali smo prigovor da gemišt (više u poglavlju Što mladi žele?) ne bi smio biti dio projekta usmjerenog mladima te s obzirom da su u našem slučaju pobijedila dva projekta s tendencijom nastavka, potrebno je razmotriti pravilo da se projekti ne mogu ponavljati. Definiranje pravila izbora s mladima nužno je prilikom prve provedbe participativnog proračuna kako bi mladi imali vlasništvo nad procesom, ali i usvojili osnovna znanja vezana uz pravila izbora. U daljnjim ciklusima mišljenja smo da je dovoljno da se ona izrade na temeljima prvog ciklusa te definiraju u partnerstvu savjeta mladih i gradske uprave i daju mladima na suglasnost tijekom radionice participativnog proračuna.

c) Predlaganje projekata

Svi sudionici/e su na veliki papir zapisali svoju ideju, nakon čega su se sudionici/e mogli zapisati kod ideje koja im se sviđa. Ovaj dio išao je prilično brzo jer, kako je već spomenuto, mladi su na radionice u pravilu došli u timovima s jasnim idejama. Manji broj mladih je "došao pogledati što je to" i onda su se pridružili postojećim timovima. Nakon formiranja timova oni su radili zajedno definirajući: cilj, ciljnu skupinu, zašto je ideja važna, mjesto i vrijeme realizacije, tim, očekivanja od Grada, resurse (osim financija) i otvorena pitanja. Ovdje smo primijetili da na neki način mladi zaziru reći da je nešto samo za njih već uvijek streme prema tome da će to biti dobro za sve. Ovo može imati dvojako objašnjenje - visoku

svijest o potrebama šire zajednice ili osjećaj da ako je nešto samo za mlade neće biti dovoljno važno. Nažalost, radeći na brojnim projektima s mladima, dojmama smo da je u pitanju ovo drugo. Stoga je bitno kroz matricu na kojoj radi im u fokus vraćati mlade, a kao dodatno pitanje staviti vrijednost za ukupnu zajednicu. Prijedlog je da se u matrici za formuliranje ideje projekta nalazi:

- Naziv ideje
- Tim
- Cilj projekta/ideje
- Zašto je projekt važan za mlade
- Kako projekt utječe na cijelu zajednicu
- Aktivnosti projekta
- Potrebni resursi (što je sve potrebno osigurati za provedbu projekta)
- Mjesto i vrijeme realizacije (ako je primjenjivo)

d) Prezentacija donositeljima odluka

Nakon što su timovi definirali sve elemente na radionicu su dolazili donositelji odluka - gradonačelnik/ca, pročelnik/ca ili osoba zadužena za mlade u gradskoj administraciji. Timovi su prezentirali svoje ideje, a donositelji odluka samo su imali pravo reći je li projekt izvediv u okviru predviđenog proračuna te može li ga grad realizirati. Nisu imali pravo izražavati osobne preferencije niti reći da neki projekt nije dobar ako zadovoljava kriterij financija i izvedivosti. Ono što je važno u ovom dijelu jest da su voditelji/ce radionice cijelo vrijeme bili u kontaktu s donositeljima odluka kako bi provjerili idu li mladi u dobrom smjeru pogotovo kad su u pitanju bili prijedlozi gradnje manje infrastrukture kako bi se utvrdilo vlasništvo zemljišta. Ukoliko nešto nije bilo moguće na zemljištu koji su mladi zamislili kao idealno tada su ih voditelji unaprijed na to upozorili te su se detalji dogovarali s donositeljima odluka.

e) Završni dogovor

Kroz završni dogovor mladi su dobili upute vezane uz provedbu kampanje, konkretno da im se kroz projekt može otisnuti određen broj plakata te je dogovoreno točno vrijeme i mjesto održavanja izbora. S obzirom na odluku da će birački odbor činiti predstavnici/e ovog projekta i lokalnog Savjeta mladih, birački odbor formiran je kasnije.

3. Kampanja

a) Timovi mladih provodili su kampanje za svoje projekte. Iskazali su visoku razinu kreativnosti pri izradi plakata i materijala za društvene mreže. Koliko smo uspjeli popratiti sve njihove aktivnosti, u kampanji su bili vrlo korektni.

b) Projektni tim kreirao je univerzalne plakate kojima je pozivao mlade da izađu na izbore te navodio projekte za koje mogu glasati. Također smo proizveli materijale za društvene mreže koje smo distribuirali zajedno s partnerskim gradovima.

4. Izbori

Izbori su održavani dva puta u subotu i jednom u nedjelju u poslijepodnevnim satima na javnim lokacijama (gradska vijećnica, gradska knjižnica, javni prolaz). U par navrata nastala je ideja da se

glasačko mjesto stavi na otvoreno kako bi bilo što vidljivije, no loše vremenske prilike su nas u tome spriječile. Birački odbor činili su članovi projektnog tima Uzmi pare te predstavnici Savjeta mladih i/ili volonter/ke. Ukupno je u sva tri grada glasovalo više od 200 mladih, što nas je ugodno iznenadilo, posebice što smo za dvoje izbore imali kišno vrijeme. Nekoliko puta svjedočili smo i roditeljima ili starijim prijateljima koji su autima dovozili mlade na glasovanje. Cijeli ovaj proces govori da ako mladi vide svoj interes u javnom angažmanu, potrudit će se doći, u ovom slučaju

GLASAČKI LISTIĆ

**Zaokruži redni broj ispred projekta!
(imaš pravo na samo jedan glas, više zaokruženih projekata čini listić nevažećim)**

- 1. Kup zabočkih kvartova - uredi svoj kvart**
- 2. Parkić za pse**
- 3. Piknik kod vidikovca Vodosprema**
- 4. ŠUDIGO Playground**

UZMI PARE I NAPRAVI NEŠTO ZA MLADE
Projekt sufinancira Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku

na biračko mjesto. Na samom biračkom mjestu trudili smo se održavati veselu atmosferu glazbom i osiguravanjem osvježanja. Članovi projektnih timova također su bili prisutni više ili manje na biračkom mjestu, što je bilo u duhu odbijanja predizborne šutnje. Predstavnici timova mladih došli su na proglašenje rezultata koje se održavalo netom nakon zatvaranja biračkog mjesta što je također doprinijelo dobroj atmosferi.

5. Implementacija

Implementacija projekata odvijala se u partnerskom odnosu između mladih i gradova. Ovisno o vrsti projekta, negdje su gradovi imali manju ulogu u implementaciji i inicijativa je bila na mladima (Zabok i Pregrada), dok je u slučaju Klanjca grad bio taj koji je morao odraditi nabavu i postavljanje teqball stola. U ovom dijelu provedbe važna je otvorena komunikacija s mladima i partnerski odnos. Kada god mladi mogu sami implementirati projekt, treba im to i omogućiti, kako bi se jačali njihovi kapaciteti i vlasništvo nad projektom.

MREŽA
UDRUGA
ZAGOR

ZABOK

ZAPISNIK

Mjesto i datum izbora: Klanjec, 4.5.2019. _____

Broj izašlih birača/ica: 53 _____

Broj listića u kutiji: 53 _____

Broj važećih listića: 52 _____

Broj nevažećih listića: 1 _____

Glasovi:

1. Fireball – odbojka na pijesku za sve: 10 _____

2. Povratak sporta u Klanjec: 17 _____

3. Teqball: 25 _____

Najveći broj glasova osvojio je projekt: „Teqball” _____

Birački odbor:

1. _____

2. _____

3. _____

PROJEKT JE SUFINANCIRAN SREDSTVIMA MINISTARSTVA DEMOGRAFIJE, OBITELJI, MLADIH I SOCIJALNE POLITIKE

Ministarstvo za demografiju,
obitelj, mlade i socijalnu politiku

Što mladi žele?

Zabok

Mladi u Zaboku predložili su četiri projekta. "Park za pse" projekt je kojim se uređuje određena površina u Zaboku koja uključuje standarde parka za pse te se omogućuje građanima/kama, odnosno njihovim psima korištenje parka. Projekt "Piknik kod vidikovca vodosprema" podrazumijeva uređenje prostora kod vodosprema s klupama i stolovima za slobodno korištenje mladih (i drugih zainteresiranih) te postavljanje dodatnih koševa za smeće. "Šudigo Playground" projektom predlagalo se uređenje prostora oko igrališta škole

prvenstveno postavom koševa za smeće i sadnjom drveća i drugih biljaka koji bi pružali dodatni hlad posjetiteljima. Projekt "Kup zabočkih kvartova- uredi svoj kvart" projekt je natjecanja u nogometu između svih kvartova u Zaboku. Pobjednik kupa kvartova dobiva određena sredstva za uređenje svojeg kvarta. Pobjednik izbora bio je "Kup zabočkih kvartova- uredi svoj kvart" te je u tijeku priprema za uređenje dječjeg igrališta u zabočkom kvartu Kaptol koji je pobijedio u natjecanju. Grad Zabok

prepoznao je vrijednost projekta "Parkić za pse" te je pripremio projektnu dokumentaciju i planira projekt realizirati u narednom periodu.

UZMI PARE
ŠUDIGO
PLAYGROUND

25.5. 16-20h
City prolaz

Glasaj za tim
"DO IT"
i uređenje
igrališta

UZMI PARE
I NAPRAVI NEŠTO
ZA MLADE

Glasaj za projekt:
PIKNIK KOD
VIDIKOVCA VODOSPREMA
NAJBOLJE PIKNIK MJESTO U GRADU

Cilj projekta je opremiti vidikovac kod Vodospreme s klupama, klupicama, piknik opremom i kantama za smeće.

CITY PROLAZ, ZABOK, 25.5.2019. od 16 do 20 sati

Pregrada

O PROJEKTU

3. "Zlatni gemi 1" trek

„Zlatni gemišt“ zamišljen je kao trek u sklopu manifestacije Branje grozdja kao događaj koji bi upotpunio cijelu manifestaciju. „Zlatni gemišt“ namijenjen je svima vrednog duha, a spaja zdravlje, rekreaciju i ekologiju. Kako? Dok „trekirate“ kroz pregradske vinograde i brežuljke, poboljšavate svoju kondiciju i zdravlje, a usput bi se održavalo zdravlje naše prirode te bi svaki „treker/ica“ imao uz sebe vreće za smeće i opremu za skupljanje otpada koje nađe na rutu.

UZMI PARE I NAPRAVI NEŠTO ZA MLADE
Projekt sudnainictra Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalno politika

MREŽA UDRUGA ZAGOR

glazbe koji se odvija tijekom manifestacije “Branje grozdja”. Pobjednički projekt bio je “Street GIG V.9.” te je realiziran 27. rujna 2019. u Pregradi. Zahvaljujući participativnom proračunu za mlade, ove je godine trajao dva dana te ugostio poznate izvođače She loves Pablo te Kandžiju i Gole žene. Uz ovaj projekt koji je dobio najviše glasova na izborima, proveden je i projekt “Zlatni gemišt trek”, koji je proveo Savjet mladih Grada Pregrade upravo jer su prepoznali njegovu važnost.

Na radionici o participativnom proračunu mladi su predložili tri projekta. “Chillout kutak” je projekt koji uključuje prostor na otvorenom, a namijenjen je opuštanju mladih, prostoru za čitanje, ali i organizaciji ljetnog kina. “Zlatni gemišt trek” projekt je kojim se želi potaknuti građane/ke, posebice mlade, na aktivniji i zdraviji život trčanjem i hodanjem kroz Pregradu i okolicu te prikupljanjem otpada tijekom trčanja. “Street GIG V.9.” koncert je alternativne

„Chillout kutak“

Projekt obuhvaća:

- uređenje prostora za druženje na otvorenom postavljanjem suncobrana i ležaljki na travnate površine (oko osnovne i srednje škole)
- razmjenu knjiga i čitaonicu na otvorenom
- ljetno kino
- u hladnijem razdoblju „Chillout kutak“ premješta se u zatvoreni prostor kako bi građanima bio dostupan cijele godine

Mladima želimo pružiti mogućnost bijega od svakodnevnog stresa, nastojimo potaknuti druženje i boravak u prirodi te osvijestiti važnost čitanja!

POZIVAMO SVE MLADE 15-30 GODINA S PODRUČJA GRADA PREGRADE DA PODRŽE PROJEKT SVOJIM GLASOM U NEDJELJU 14. TRAVNJA 2019. OD 15 DO 20 SATI U GRADSKOJ VIJEĆNICI U PREGRADI

P.S. „When in doubt, chill out.“

GLASAJ ZA STREET GIG

14. 04. 2019

ZGRADA OPĆINE

OD 15 DO 20 SATI

Klanjec

Projekt "Teqball" donosi ovaj, do sada nepoznat sport za mlade u Klanjcu. Pobjedom projekta "Teqball" na izborima postavlja se stol za igranje teqball-a u parku u naselju Novi Dvori u Klanjcu i time će se potaknuti mlade na sportsku aktivnost. Grad Klanjec odlučio je dodatno zamijeniti koševе na igralištu te tako doprinijeti i "povratku sporta u Klanjec".

Mladi iz Klanjca tijekom radionice o participativnom proračunu predložili su tri projekta. Projekt "Fireball - odbojka na pijesku za SVE", kao što i naziv govori, uključuje uređenje igrališta za odbojku na pijesku. "Povratak sporta u Klanjec" je projekt kojim se želi aktualizirati sport na način uređenja prostora za vježbanje na otvorenom (street workout park) i time potaknuti mlade na aktivniji i zdraviji život.

POVRATAK SPORTA U KLANJEC

Smeta li vam što mladi u Klanjcu nemaju adekvatno mjesto za druženje i rekreiranje?

Želite li bar dijelom igranje igrice u kući zamijeniti vježbanjem i bavljenjem sportom?

Smatrate li da Grad Klanjec zaslužuje funkcionalno igralište?

Ako su vaši odgovori na ta pitanja potvrdni, podržite projekt izgradnje street workout vježbališta i obnove igrališta kraj škole u Klanjcu glasanjem za projekt pod nazivom **„POVRATAK SPORTA U KLANJEC“** na izborima za gradski natječaj „UZMI PARE I NAPRAVI NEŠTO ZA MLADE“ koji će se održati u gradskoj knjižnici na Dan Grada Klanjca, 4. 5. 2019. od 16 do 20 sati. Glasati mogu svi mladi Grada Klanjca od 15 do 30 godina starosti.

(Glavni ciljevi projekta: 1) **izgradnja i opremanje street workout vježbališta** (budžet: 15 000kn)

2) **kupnja nove table, obruča i metalne mrežice**

3) **kupnja malih golova**

Koordinatori projekta: Kristijan Vrančić, Matija Sraga i Filip Kantura

Park NOVI DVORI

TEQBALL

spoji nespojivo i usavrši svoju vještinu.

Budi u trendu i na svježem zraku. Budi dinamičan.

Teqball je novi sport utemeljen na nogometu i nogometnim vještinama. Ovo je nova igra i samim time zanimljiva. Igra se u parovima uz jednostavna pravila. Namijenjena je svima koji se žele dobro zagrijati, vježbati nogometnu tehniku, koordinaciju i koncentraciju.

Park Novi Dvori ima već pripremljen travnati teren koji je i zasjenjen drvećem. U tom parku djeca i mladi provode puno vremena. Unutar parka je dječje igralište, klupe, nogometno igralište, mala besplatna knjižnica. Namjerava se sagraditi odbojkaško igralište kako bi se razvijali sadržaji za oba spola i dobne skupine, a **TEQBALL** je jedna inovativnost koja je odlično prihvaćena i na velika vrata ulazi u Hrvatsku. U parku okupljaju se veliki broj mladih, a u zadnje vrijeme ti mladi treniraju nogomet u nekoliko klubova pa je ovo još jedna odlična mogućnost da oni usavršavaju svoju tehniku i ono najvažnije provode vrijeme na svježem zraku.

Summary

Involving the youth in the decision-making process of which youth-related projects would be financed by the town is called a participatory budgeting with youth. A project **“Take the money and do something for the youth: participatory budgeting to actively involve the youth in the local community”** commenced the first participatory budgeting with youth in Croatia in three towns – Zabok, Pregrada and Klanjec. The goal of the project was to encourage active involvement of the youth in the process of the decision-making in the local community, and strengthen the dialogue between the youth and the decision-makers.

The project involved the activities of education, analysis of the budgeting from the perspective of the youth, commencing the participatory budgeting, and informing the youth of participatory budgeting.

Results:

- A programme of education for financial literacy is developed and five workshops about financial literacy were held in three high schools.
- A methodology of conducting participatory budgeting is made and three workshops about participatory budgeting were held. The youth came up with projects during the workshops that they would like to be financed by the local governments.
- Three campaigns were organised to gather the support for the youth projects. Campaigns were led by the presenters of the projects/the teams of youth, while the partners promoted the main project and then submitted projects through the uniformed promotional materials.
- The best projects were decided through the democratic vote of the youth aged between 15-30, whom reside in the town that the voting took place. A collective of 205 young people (74 from Pregrada, 53 from Klanjec, and 78 from Zabok) took part in the decision about the project.

- A pattern of self-evaluation of budgeting items for the youth is made and the town partners carried it out based on the budgeting for 2018.
- An animated video about the participatory budgeting for youth is made, along with a video about the project.
- Projects which did not win are also taken into consideration for realisation or have already been realised because the towns recognised the value of the youth involvement, as well as the quality of their ideas.

Lessons learned:

- A youth worker is key to successful work with the youth! Communication skills and an understanding of youth's needs and interests is essential for quality cooperation with the youth, and an educated youth worker is able to stimulate the youth to participate.
- Having a space to express the opinions is necessary, there is no patronising, as there is plenty of that in their lives, and showing them that their ideas are being heard. In a case where there are obstacles to realise an idea, it should be clearly argued why, and what other solutions should be proposed.
- Some youth in the community are socially well-connected – involve them. The participatory budgeting for youth is new and the idea should be thoroughly spread before the workshops begin, especially by involving the youth workers/project promoters.
- The youth knows what they want – help them achieve it. Believe in the process and leave some space for the mistakes that are bound to happen the first time. Nevertheless, continue the work, so the youth or any person doing something for the first time would have courage to continue.
- The youth wants to participate in the decision-making, but the trust has to be built to dissolve the scepticism toward the political structures.

A methodology of conducting the participatory budgeting for youth:

1. Stimulate the youth to take part in the workshops
2. Conducting a workshop

A workshop consisted of four parts and lasted approximately four hours:

- a) What is the budgeting
- b) The rules of voting
- c) A nomination of the projects
- d) Presenting to the decision-makers
- e) A final agreement
- f) The campaign
- g) Voting
- h) The implementation

The analysis of the self-evaluation of towns' budgeting from the youth perspective.

The analysis of the budgeting from the youth perspective is built on self-evaluation of budgetary expenditures, for the youth by towns of Zabok, Pregrada, and Klanjec. The self-evaluation was based on the budgeting calculations for 2018. The goal of the self-evaluation was to see the budgetary expenditures for the youth and to get a systemic insight on how the towns' youth policies are implemented. Generally speaking, the most common financial measures for the youth are closely related to the educational status of the youth, so it can be concluded that the care and support for the education is the most present measure for the youth in the towns' budgeting. Along with the accompanying annual programmes of public interests, towns' youth programmes are a

foundation of the largest number of expenditures for the youth in the towns' budgeting, which is a very important aspect of the youth policies, so they wouldn't be just decorative bullet points. Self-evaluations showed that expenditures for the youth, along with their diversity, are growing with the financial capabilities of the town and the development of the public services holding different programmes for the local community. Analysing the budget from a youth perspective demands a broad perspective and overview of the use of various measures by the youth, keeping separate statistics concerning the youth, and the involvement of every town institution in the conduction of analysis. That way a complete picture of implementation of town's youth policies can be made, and the areas where those policies can be perfected can be determined.

A conducted self-evolution, along with the tool itself, is a small step in that direction.

Dodatak I:

Program edukacije o financijskoj pismenosti za učenike/ce srednjih škola.

Cilj edukacije

Edukacija ima za cilj povećati razinu znanja mladih/učenika/ca srednjih škola o osobnim financijama i javnim financijama. Specifični ciljevi su educirati mlade vezano uz teme osobnih prihoda koji se odnosi na plaću te rashoda s naglaskom na razumijevanje kartičnog poslovanja, kredita i upravljanja obiteljskim financijama te povećati znanje o proračunu kao temeljnom aktu javne politike, kao i o strukturi proračunskih prihoda i rashoda.

Ishodi

Nakon provedene radionice mladi će znati:

- Objasniti što je novac i njegove funkcije
- Objasniti osobne prihode te razliku između neto i bruto plaće
- Objasniti osnovne pojmove rashodovne strane osobnih financija
- Analizirati planiranje obiteljskih financija
- Objasniti pojam javnih financija
- Objasniti proračunski proces te planiranje javnih prihoda i rashoda

Sadržaj i metode rada

Radionica se sastoji od dva modula u ukupnom trajanju od četiri školska sata. Modul 1 bavi se osobnim financijama. Modul 2 bavi se javnim financijama. Radionica je interaktivna i sastoji se od plenarnih predavanja kroz koje se definiraju osnovni pojmovi te diskusija i igara u malim grupama.

Modul 1 - Osobne financije

POJMOVI

- Vrste novca - robni novac, reprezentativni novac, fiducijarni novac, digitalni novac ili e-novac
- Funkcije novca
- Prihodi - ugovor o radu, plaća (bruto vs neto)
- Rashodi - gotovina, kartično plaćanje, posrednički sustavi (sigurnost online plaćanja), krediti (namjenski krediti, nenamjenski krediti, dopušteni minus)
- Obiteljske financije

VJEŽBE

- Izreke o novcu - diskusija u malim grupama - mala grupa dobije jednu ili dvije izreke o novcu te moraju o njima razgovarati i izraziti svoje slaganje ili neslaganje.
- Idealna plaća - individualna vježba uz plenarnu diskusiju o porezu na dohodak i doprinosima, te razlikovanju bruto i neto plaće. Na početku vježbe sudionici/ce na papirić zapišu iznos neto plaće koji bi u budućnosti željeli zarađivati. Voditelj/ica radionice izvuče nekoliko iznosa te ih upisuje u online servis [isplate.info](https://www.isplate.info). Na svakom primjeru objašnjava neto i bruto iznos te važnost ugovaranja plaće u bruto iznosu.
- Igra Obiteljski proračun - rad u malim grupama. Male grupe predstavljaju obitelj (četeročlanu, jednoroditeljsku, proširenu) koja

dobije (ovisno o svom sastavu) iznos jedne ili dvije prosječne plaće i eventualno mirovinu te listu obaveznih i potencijalnih rashoda. Mala grupa mora se dogovoriti oko raspodjele novca na obiteljske troškove te odrediti prioritete.

Modul 2 - Javne financije

POJMOVI

- Javne financije
- Proračun - prihodi i rashodi
- Pojam porezne pravednosti
- Proračunski proces
- Gradski prihodi i rashodi
- Proračunski deficit i javni dug
- Ciklus javne politike na primjeru proračuna
- Participativni proračun

VJEŽBE

- Porezna pravednost - rad u malim grupama - mladi trebaju prodiskutirati i obrazložiti koji sustav poreza na dohodak smatraju najpravednijim (progresivni, regresivni, flat tax).
- Igra Proračun - rad u malim grupama - u gradskom proračunu za nove projekte moguće je izdvojiti 250 tisuća kuna. Članovi male grupe su vijećnici/ce te moraju odabrati koji projekti će se uvrstiti u proračun.

Evaluacija

Evaluacija radionice sastoji se od dva pitanja:

Radionica je bila_____

Želim znati više o_____

Dodatak II:

Lista pitanja vezano uz proces izbora:

Element izbornog procesa	Važna pitanja	Prijedlog
Kandidatura	<ul style="list-style-type: none"> • Tko može kandidirati ideje/projekte? • U kojem roku? • Koje ideje su prihvatljive?	Svi koji su došli na radionicu. Do kraja radionice. Koje su legalne, izvedive i u maksimalnom iznosu od 20.000HRK
Birači	<ul style="list-style-type: none"> • Tko ima pravo birati? • Dob? • Mjesto stanovanja? • Kako dokazuju da imaju pravo birati?	
Kampanja	<ul style="list-style-type: none"> • Tko vodi kampanju? • Do kada kampanja traje? • Treba li postojati predizborna šutnja? • Kakav treba biti odnos prema drugim projektima/idejama? • Je li dozvoljena negativna kampanja?	

Izbori	<ul style="list-style-type: none"> • Kako se glasa? • Kako izgledaju glasački listići? • Gdje se glasa? Dostupnost biračkog mjesta? • Koliko dugo glasanje treba trajati? • Tko čini birački odbor? • Tko pobjeđuje (s kojom većinom, postoji li prag izlaznosti?) • Tko objavljuje rezultate?	
---------------	---	--

Dodatak III:

Upitnik za samoevaluaciju

Upute za ispunjavanje

Samoevaluacija se radi temeljem obračuna proračuna za 2018. godinu. Cilj samoevaluacije je steći uvid u proračunske rashode usmjerene mladima te dobiti sistematizirani uvid u provedbu gradske politike prema mladima. Samoevaluacija je prije svega namijenjena gradovima kako bi mogli unaprjeđivati vlastite politike prema mladima. Rezultati samoevaluacije bit će prezentirani gradskim savjetima mladih te skupno analizirani za projektnu brošuru. S obzirom na različite kontekste i karakteristike uključenih gradova cilj komparativne analize nije utvrditi koji grad više ili manje ulaže u mlade već utvrditi trendove, zajedničke politike i dobre prakse te ponuditi metodologiju za kvalitetniju evaluaciju provedbe lokalnih politika za mlade. Ova tabela potencijalno ne obuhvaća sve podatke i informacije i zato se potiču gradovi da izrade i dodatna objašnjenja ili izračune te prezentiraju kontekst u kojem se provodi gradska politika za mlade (za ovo je potrebno koristiti sheet Kvalitativno objašnjenje).

Objašnjenja pojmova

Stavke namijenjene isključivo mladima	Ovdje se upisuju stavke koje su isključivo namijenjene mladima kao što su stipendije ili sredstva za Savjet mladih. U Objašnjenje/napomenu je potrebno obavezno navesti nalazi li se taj rashod/mjera u GPM-u.
---------------------------------------	--

<p>Stavke namijenjene općoj populaciji, ali su mladi apostrofirani kao potencijalni korisnici</p>	<p>Pod "apostrofirani kao potencijalni korisnici" misli se da mladi ostvaruju posebne bodove i/ili prednost. Npr. Subvencija kredita za poduzetnike, mladi poduzetnici dobivaju bodove; natječaj za udruge sadrži područje mladih. Da bi nešto bilo navedeno u ovoj rubrici mora postojati program/pravilnik/natječaj ili neki drugi dokument u kojem su mladi eksplicitno navedeni kao korisnici mjere. U Objašnjenje/napomenu je potrebno navesti dokument iz kojeg je ovo vidljivo. Ukoliko to nije slučaj, već se mladi podrazumijevaju kao potencijalni korisnici, stavka ide u kategoriju iz reda 9.</p>
<p>Stavke namijenjene općoj populaciji, ali se želi analizirati koliko ih mladi koriste</p>	<p>Ovdje se upisuju stavke za koje mladi nisu apostrofirani kao potencijalni korisnici u nadležnim dokumentima no JLS smatra da stavka doprinosi provedbi politika za mlade te želi utvrditi u kojoj mjeri se to zaista i događa. Npr. potpora za novorođenu djecu se često smatra da je usmjerena mladima/mladim obiteljima, no istovremeno se to ne navede uvijek eksplicitno u nadležnom pravilniku ili odluci. Dodatno je pitanje prati li se dob korisnika ove naknade i s obzirom na demografske trendove jesu li uopće mladi u većoj mjeri korisnici mjere ili su to osobe 30+. Ovu stavku gradovi mogu iskoristiti za ovu vrstu analize.</p>
<p>Iznos sredstava: ukupno</p>	<p>Ukupna proračunska stavka za mjeru.</p>

Iznos: mladi	Iznos koji je direktno dodijeljen mladima kao korisnicima ili za projekte i programe za mlade. Kod stavki iz reda 7 to će biti ukupan iznos dok je u stavke iz redova 8 i 9 potrebno napraviti izračun koliko je mladih korisnika. To se može učiniti brojanjem direktnih potpora mladima ili npr u slučaju sporta kada se iznos dodjeljuje klubovima koji imaju različite dobne skupove procjenom troškova koji odlaze na mlade sportaše.
Udio : mladi	Udio stavke koja je utrošena na mlade.
Objašnjenje/napomena	Obavezno navesti spominje li se mjera u GPM te drugi program/pravilnik/natječaj ili neki drugi dokument u kojem su mladi eksplicitno navedeni kao korisnici mjere odnosno razloge zbog kojih je mjera uvrštena u samoevaluaciju. Također, molimo da napomenete ukoliko se stavka odnosi na kapitalnu investiciju usmjerenu mladima.
GPM	Gradski program za mlade.

Kvalitativno objašnjenje rezultata samoevaluacije te dodatne napomene

--

Samoevaluacija				
	Iznos sredstav : ukupno	Iznos: mladi	Udio: mladi	Objašnjenje/ napomena
Obrazovanje				
Stavke namijenjene isključivo mladima				
Stavke namijenjene općoj populaciji, ali su mladi apostrofirani kao potencijalni korisnici				
Stavke namijenjene općoj populaciji, ali se želi analizirati koliko ih mladi koriste				
UKUPNO				

Poduzetništvo i zapošljavanje				
Stavke namijenjene isključivo mladima				
Stavke namijenjene općoj populaciji, ali su mladi apostrofirani kao potencijalni korisnici				
Stavke namijenjene općoj populaciji, ali se želi analizirati koliko ih mladi koriste				
UKUPNO				

Kultura				
Stavke namijenjene isključivo mladima				
Stavke namijenjene općoj populaciji, ali su mladi apostrofirani kao potencijalni korisnici				
Stavke namijenjene općoj populaciji, ali se želi analizirati koliko ih mladi koriste				
UKUPNO				

Zdravlje				
Stavke namijenjene isključivo mladima				
Stavke namijenjene općoj populaciji, ali su mladi apostrofirani kao potencijalni korisnici				
Stavke namijenjene općoj populaciji, ali se želi analizirati koliko ih mladi koriste				
UKUPNO				

Socijalna skrb				
Stavke namijenjene isključivo mladima				
Stavke namijenjene općoj populaciji, ali su mladi apostrofirani kao potencijalni korisnici				

Stavke namijenjene općoj populaciji, ali se želi analizirati koliko ih mladi koriste				
UKUPNO				

Participacija mladih				
Stavke namijenjene isključivo mladima				
Stavke namijenjene općoj populaciji, ali su mladi apostrofirani kao potencijalni korisnici				
Stavke namijenjene općoj populaciji, ali se želi analizirati koliko ih mladi koriste				
UKUPNO				

Sport				
Stavke namijenjene isključivo mladima				
Stavke namijenjene općoj populaciji, ali su mladi apostrofirani kao potencijalni korisnici				
Stavke namijenjene općoj populaciji, ali se želi analizirati koliko ih mladi koriste				
UKUPNO				

Ostalo				
Stavke namijenjene isključivo mladima				

Stavke namijenjene općoj populaciji, ali su mladi apostrofirani kao potencijalni korisnici				
Stavke namijenjene općoj populaciji, ali se želi analizirati koliko ih mladi koriste				
UKUPNO				

UKUPNO				
---------------	--	--	--	--

UKUPNA IZDVAJANJA ZA MLADE

Ukupni proračun grada

Udio izdvajanja za mlade u ukupnom proračunu

**MREŽA
UDRUGA
ZAGOR**

ZABOK

Ministarstvo za demografiju,
obitelj, mlade i socijalnu politiku